

PRVA KORIZMENA NEDJELJA

- *Otići u pustinju*
- *Izdržati u kušnji*
- *Okrenuti se odlučno Gospodinu*

Korizma je privilegirano vrijeme hašeg hoda prema Kristu. Prva nedjelja tog vremena po svojem nas bogoslužju odmah stavlja u nekomodan položaj: treba otići u pustinju; tamo ćemo danas naći Isusa: »Bijaše u pustinji četrdeset dana« (Ėvandĕ.).

Bog je svagdje prisutan i, po sebi, svagdje bismo ga mogli naći. Ipak, potrebno je otići u pustinju, kamo je i Isus išao. Ako nam nije moguće otići u prostore materijalne pustinje, što nije ni potrebno, valja nam pro-naći prostore nutarnje pustinje. Potrebno je zašutjeti iznutra, u dnu vlastitog bića, u prostorima naše duše. Takvu je pustinju moguće naći svagdje: u vlastitoj sobi, u crkvi, na ulici velegrada, u šetnji parkovima ili poljima.

Zašutjeti iznutra i utišati našu nutarnju buku. Ta je pustinja na dohvat ruke. Pa kad se nađemo u tišini i osjetimo mir te pustinje, vidjet ćemo se kakvi smo: daleko od sebe, daleko od Boga, daleko od Krista. U pustinji se jasnije vidi i Boga, i đavla, i sebe.

Kršćanin je zato pozvan da pođe u pustinju. Tamo će on vidjeti da je gladan Krista (Popričesna) i da je Krist poručitelj riječi i istine koja izlazi iz usta Svevišnjega (Pričesna pjesma), riječ koja gradi putove smisla i nade. Tamo, u najdubljim dubinama duše, u prostorima gdje se očituje prastanje čovjekova duha — stanje uspostavljeno krštenjem (2. čitanje) — tamo je moguće učiniti odlučan korak i jasno gledati u sebi i oko sebe. Jasno vidjeti što đavao priželjkuje i što Bog traži. Samo tu je moguće iskreno upraviti molitvu Bogu za dobru savjest (2. čitanje), jer se samo takvima Krist otkriva. Oni su već okrenuti Uskrsnuću. Zato i uspijevaju izdržati u kušnji.

Potrebno je zagospodariti nad sobom. Potrebno je priznati da je čovjek samo čovjek i da, po sebi, on sam ne može hodati prema smislu.

Sluga Božji okrenut je Gospodinu i, po Isusu Kristu koji nas je u pustinji naučio kako nam valja oduprijeti se grijehu (Predslovlje), on ulazi u savez, nagoviješten u dane Noine (1. čitanje) i zauvijek izvršen u pustinji Križa i pobjedi Uskrsnuća.

Potrebno je konačno, ili prije svega i iznad svega, neiskušavati Boga nego kleknuti preda nj i njemu se Jedinome klanjati. U traganju za takvim poklonom post i kušnja poprimaju svoj smisao.

* * *

Dobrostivi kralju vjekova,
Upravitelju svega stvorenja,
prihvati Crkvu svoju
koja ti se približava po Kristu;
podjeli svakome od nas ono što je za nas spasonosno;
vodi nas sve prema savršenosti,
sve nas sjedini u svoju svetu Crkvu
koju si stekao u krvi svoga jedinorođenog Sina.
Njemu, i tvom životvornom Duhu, i tebi, naš Oče,
čast, hvala i slava
kroz svječne vjekove.

(Sirijska liturgija sv. Jakova)

DRUGA KORIZMENA NEDJELJA

- *Preobraženje — milosni događaji na križnom putu*
- *Naš put prema Bogu: slušati Krista*

Već smo posve ušli u korizmeno ozračje. Izbliže promatramo Krista u njegovu hodu prema Kalvariji. On je učenicima svoju smrt predskazao (Predslovlje), zato smo i danas — u bogoslužju druge korizmene nedjelje — zaokupljeni mislima na Kristov križ i na naš križ.

Ali, upravo, današnje bogoslužje — poglavito Evandjelje — kao da napušta taj korizmeni red misli i pruža nam naoko sasvim drugu sliku: danas nam se naviješta riječ o usponu na brdo Preobraženja umjesto o usponu na Kalvariju: »Uze Isus sa sobom Petra, Jakova i Ivana i povede ih na goru visoku . . ., i preobrazi se pred njima« (Evand.).

Pa ipak, uza svu različitost sadržaja i slike, lako je shvatiti zašto nam danas, usred razmišljanja o Križu, bogoslužje nudi razgovor o Preobraženju.

Križ je nezamjenjivi način otkupljenja. On je kao neki svekozmički zakon milosnog rasta svega stvorenja, posebno čovjekova rasta u vjeri. Ali, križ je nešto što čovjek spontano odbija. Težina križa često je takva da čovjek naprosto pada, i umjesto poticaja za rast, on u križu doživljava zapreku, spotiče se.

Nemoguće je dugo izdržati u nošenju križa bez nekog svjetla pred sobom. Potrebno je da križonoši netko razbistri pogled (Zborna). U tome

se upravo očituje božanska pedagogija rasta. Abraham, npr., baš u najtežem iskušenju doživljava neku vrst preobraženja: »Ne spuštaj ruku na dječaka: sad znam da se Boga bojiš... Svoj ću blagoslov na te izliti...« (1. čitanje). U takvom je milosnom rastu Abraham postao naš praotac u vjeri. Apostoli su u sličnom položaju. Doista, još ih vidimo uz Isusa. Ali, hoće li oni izdržati kad ga budu mučili, kad ga razapnu, kad i njih same budu predavali mukama i smrti? Trebalo ih je stoga učvrstiti. Isus ih je poveo sa sobom na goru, pokazao im trenutak onog blaženog stanja — nadzemaljskog, nadmaterijalnog — i kao da im je htio reći: »Moj put križa završava u vječnom preobraženju; to je stanje koje spremam svima.« »Krist Isus umrije... i uskrsnu« (2. čitanje). Trebalo je to zorno predskazati. Svekozmički zakon smrti i uskrsnuća prihvatio je na sebe i Isus. Tu se nalazi smisao preobraženja na Gori.

Svaki čovjek doživljava časove preobraženja. Mi već na zemlji postajemo dionici nebeskih dobara (Popričesna). Ako ponekad u mučnom nošenju križa proživljavamo »tamnu noć«, otkupiteljska pedagogija ne pušta nas bez nade u Svjetlost. Postojanom i poštenom tragaocu, Svjetlost će jednom svanuti. Uvjet je samo jedan: uporno željeti istinu, željeti svjetlo, željeti Boga. Bit će mnogo »preobraženja« u hodu takvog tragaoca, kao što mnogo radosti osjeća planinar koji na putu svog mučnog uspona obnavlja snage u gledanju ljepota što se otkrivaju njegovim očima i slušanju jeke koja se razliježe između litica i bregova.

Kršćanin će u takvom hodu prepoznavati smisao života. On će se postupno pretvarati u poslušnog slušaoca poruke s neba: »Ovo je Sin moj, Ljubljeni! Njega slušajte!« (Evand.). Čitava je Isusova poruka veliko i nama dostupno preobraženje. To je veliko svjetlo na našem križnom putu.

TREĆA KORIZMENA NEDJELJA

- *Revnost za dom Božji*
- *Židovi znake ištu*
- *Pravi znak: Križ i Uskrsnuće*

Treća korizmena nedjelja stavlja pred nas Isusa — kao revnitelja za svetost doma Božjeg. Onaj događaj tjeranja prodavača iz jeruzalemskog hrama, potvrda je za ono što već dobro znamo o Isusu: došao je izvršiti volju Očevu i po križu ispuniti naum spasenja. Zato će Isus, kadgod je u pitanju Očeva čast, biti odlučan: »I načini bič od užeta te ih sve istjera iz Hrama (Evand.).

Nikakvi ovozemni računi ne bi nam smjeli biti zaprekom na putu izvršavanja planova Božjih. Čovjek bi se morao vječito ispitivati nad ispravnošću vlastitog ponašanja. »Mirna savjest« čovjeka brzo odvede od revnitelja Božjeg zakona u poslužitelja vlastitim željama, od istražitelja

Božjih nauma u izvršitelja svojih sitnih računa. Zacijelo, mnogo je Židova u dobroj vjeri prodavalo ili kupovalo stvari kulta u hramskom prostoru. Sluga Božji uznemiruje zaspale savjesti. On ne trpi lažno štovanje Boga: »Nosite se odavde i ne pravite od kuće Oca mojega kuću trgovačku« (Evand.).

Međutim, ljudi ostaju ljudi, i tko to smije ometati njihova »trgovačka posla«. Isus je ipak pokušao. Uostalom, on uznemiruje već tamo od svog rođenja. On stalno pred nas izlazi nekom drugom, stranom logikom. Židovi ga već dobro poznaju kao uznemiritelja. Zato ga pitaju: »Kakav čudesni znak možeš pokazati da to smiješ činiti?« (Evand.).

Traženje znaka može biti sasvim opravdana želja tražitelja Istine, ali traženje znaka je često obična znatiželja ili iskušavanje. »Židovi znake ištu« (2. čitanje). Teško da bismo mi bili bolji u sličnoj prilici. Bio Židov, Grk ili Hrvat, čovjek je uvijek isti: najprije traži znak, umjesto da najprije ispituje istinitost svog ponašanja.

Isus koristi priliku da očituje pravi znak. Ali, opet će iznenaditi ljude: navješta im znak smrti i znak uskrsnuća: »Razvalite ovaj hram i ja ću ga u tri dana podići« (Evand.). Tko bi mogao razumjeti govor takvih znakova? Učenici će ga razumjeti tek iza svih događaja. Dok ostaje na svojoj razini, čovjek je jako udaljen od Boga, i čovjekov govor od Božjeg govora.

Pavao apostol pomaže nam shvatiti pravi znak: »Mi propovijedamo Krista raspetoga!« (2. čitanje). Ono što je Židovima sablazan a poganima ludost, nama postaje veliki znak: znak smrti i uskrsnuća.

Put prema uskrsnuću, koji prolazi preko Kalvarije, nije za »trgovce« ili malodušne. Čitavo nas današnje bogoslužje uvjerava kako samo hrabri mogu biti otkupitelji. Život u vjeri nije u biti ništa drugo nego prihvatanje znaka Raspetoga i Uskrsloga.

ČETVRTA KORIZMENA NEDJELJA

- *Smisao križa vidljiv je samo u vjeri*
- *Milošću smo spašeni — po vjeri*

Raspeti Krist je — vidjesmo to prošle nedjelje — Židovima sablazan, poganima ludost (usp. 1 Kor 1, 22). Ali, ne samo Židovima i poganima. Svi su ljudi pomalo skloni vidjeti spasenje u zemaljskoj sili i snazi! Teško je razumjeti da neki skriveni patnik otkupljuje više nego hrabar vojskovođa ili spretan političar. Gospodin Isus je, međutim, izabrao put otkupljenja po križu, a ne po oružju. On uporno iznenađuje!

Slijediti Krista u takvom načinu gledanja na patnju i otkupljenje, nije moguće ako čovjek ostane na razini zaključivanja vlastitog razuma. I pošten istraživalac smisla mogao bi reći da bi Isus bio korisniji spasitelj i otkupitelj svijeta da je pronalazio načine kako ljude osloboditi od bijede i zaostalosti. Da je on — pred dvije tisuće godina — bio kakav izumitelj

ili veliki socijalni reformator, možda bi današnji svijet imao manje muka s problemima gladnih i bolesnih. Ali opet: Isus je izabrao drugi put — put križa u vjeri! U Kristovu spasiteljskom planu, to je pravi put prema svjetlu.

Vidjeti smisao križa moguće je samo u vjeri i zauzetom predanju: »Daj (Gospodine) kršćanskom narodu da skorim vazmenim blagdanima ide u susret živom vjerom i predanim zalaganjem« (Zborna). Vjera postaje put razumijevanja i prihvaćanja Kristova djela na zemlji: Bog u svojem naumu šalje Sina da se »svijet spasi po njemu« (Evand.). Nevjerovati tom naumu jednako je kao i ne vidjeti smisao otkupljenja. To znači gomilati »nevjeru na nevjeru« (1. čitanje). I kad Krist kaže Nikodemu da su »ljudi više ljubili tamu nego svjetlost« (Evand.), onda to opet znači: gomilali su nevjeru na nevjeru.

Taj prigovor nije izrečen samo ljudima iz davnih vremena. Uostalom, nije pošteno sve zlo prebacivati na pradjedove. Valja se istinito pitati o tami u nama — danas, jer tu negdje leži uzrok i naše slabe vjere. U nama postoje skrivena područja koja često motiviraju naš način mišljenja i ponašanja, a da toga uopće nismo svjesni. Vjera i psihologija posve se slažu u tvrdnji: ljudi više vole tamu nego svjetlost!

Mi smo pozvani na vjeru, u svjetlost. Ako posrćemo i padamo, ako smo čak mrtvi u vjeri, opomenuti smo da vjera, i to vjera u Krista raspetoga, otkupljuje i postaje svjetlo: »Ta milošću ste spašeni po vjeri!« (2. čitanje). Ako nam je pak teško vjerovati u uskrsnuće, upozoreni smo da nije moguće vjerovati u uskrsnuće ako prije toga ne vjerujemo u križ. Novi zavjet je pun takve poruke.

Križ ne treba tražiti; čak je posve pravilno tražiti način da ga se oslobodimo, da se »otkupimo« od križa. Ali, kad je križ podignut pred nama ili stavljen na naša ramena, onda je opet jedino pravilno nositi ga u otkupiteljskom duhu. Na taj se način po vjeri muka križa pretvara u milost otkupljenja: »Tako ima biti podignut Sin čovječji, da svaki koji vjeruje, u njemu ima život vječni« (Evandjelje).

Čitavo nas današnje bogoslužje opominje da srca naša otvorimo vjeri. Ona nam se s Kristova križa vraća kao odsjev koji nam nagoviješta uskrsnuće.

PETA KORIZMENA NEDJELJA

- *Križni put nošen ljubavlju*
- *Isus je čovjek za druge*
- *Nosioci svjetla nisu nevažne osobe*

Što se više približavamo Uskrsu to je u bogoslužju prisutniji Kristov križ i poziv nama da prihvatimo svoj vlastiti križ. To je u isti mah temelj-

na poruka vazmene tajne. Bogoslužje želi da u našem razmišljanju pođemo tamo gdje je Isus bio životom: »Gospodine, Bože naš, tvoj se Sin iz ljubavi za svijet predao u smrt« (Zborna).

Isusova smrt nije nesretni završetak vizionara ili proroka, nego najsvjesnije predanje Bogočovjeka, Isusa, za oslobađanje od besmislenog kulučenja svakoga čovjeka koji u nj povjeruje. Isusova smrt je predanje iz velike ljubavi. Njegov križni put nošen je ljubavlju a ne prisilom: iz ljubavi se za svijet predao! Na taj se način ludost križa pretvara u znak čovjekoljublja.

Autentična ljubav se prepoznaje po spremnosti na odricanje. Ona u sebi krije najsmioniji stav: ako je potrebno, ide i u smrt za drugoga. Mi stalno opažamo kako je Isusova ljubav bitno okrenuta na drugoga:

- postao je čovjekom za druge,
- navještao je Evandjelje spasenja za druge,
- predao se u smrt za druge.

Isus je stvarno i potpuno čovjek za druge (Bonhoefer).

Ondje gdje je prisutan križ iz ljubavi, tu je već u temelju, u klici, navješteno i uskrsnuće: »Ako zrno pšenično, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod« (Evand.). U toj jednostavnoj usporedbi otkriva nam se sva zakonitost otkupiteljske ljubavi: nestati sebi da bi drugi mogao živjeti.

Naš pogled je okrenut prema križu, a mnogima se čini da je on znak neuspjeha i nesmisla. Mnogi misle da je križ otuđenje (alijenacija) i da kršćani — prihvaćajući poruku križa — pružaju sliku tužnog lica koje nagrđuje čovjekove težnje za izgradnjom ovoga svijeta. Prihvaćanje križa je — vele — bijeg od života.

Ali, budimo istiniti pa se upitajmo: ima li veće hrabrosti od Isusove? Prisjetimo se njegova puta:

- navješta riječ života, a ne smrti;
- čini djela svjetla, a ne tame;
- svjedoči za istinu, a ne za laž.

Zatim polazi u smrt da posve izvrši volju Očevu, jer »naviknu slušati« (2. čitanje). Takav je put hrabrih!

»Ako tko hoće služiti mi, neka ide za mnom« (Pjesma prije Evand.). Put konačnog smisla je put s Isusom. Bogoslužje nas uvjerava da ćemo po tom putu prispjeti onamo gdje je naš Gospodin: »Gdje sam ja, ondje će biti i moj sluga« (isto). Naše je, dakle, da najprije na ovim zemaljskim putevima budemo svjetlo kao Krist, a to znači: oslobađati ljude od križa i pomoći im da već po njemu vide pramenove uskrsnuća. Takav posao nipošto nije otuđenje. Nosioci svjetla nisu nevažne osobe.

O. Bernardin Škunca

CVJETNICA

- *Predigra pashalnog misterija* (Nagovor kod blagoslova palama)
- *Pouka Kristove muke i sudioništvo njegova uskrsnuća* (Molitva)
- *Isti osjećaji kao i u Krista* (2. čitanje)

Službeno bogoslužje Crkve nije samo kult Boga, nego je i pouka ljudima. Takvo je napose bogoslužje Svete sedmice. Cvjetnica je uvertira sv. drame. »S cijelom Crkvom obnavljamo predigru (preludij) pashalnog misterija Gospodina našega — praeludamus paschale Domini nostri mysterium« (Nagovor kod blagoslova palama). Kristova je pasha mučni i slavni prelaz s ovoga svijeta na drugi. Pred svima nama je također mučni i slavni prelaz na drugi svijet. Kao ljudi znamo da zemaljski život mučno završava, a kao kršćani znamo da iza zemaljske muke dolazi nebeska slava. Naše krštenje i naše kršćanstvo je predigra toga prelaza, a svaka je euharistijska žrtva stvarni ulazak u Kristov prelaz, a predigra našeg konačnog prelaza. Dapače, cijeli je naš zemaljski život uvod u vječni život. Sveti tekstovi bogoslužja Cvjetnice sakralni su izraz obaveze da dolično izvedemo predigru zemaljskoga kršćanskog života, kako bi doista bio blažen naš dramatični konačni prelaz.

Posvuda se sve više otvaraju škole različitih struka i stupnjeva. Neka se unapređuje nauka svake vrste, neka raste broj knjiga i listova! Neka se otvaraju škole i šire informacije! Ali, samo je jedna škola i jedna knjiga iz koje možemo naučiti konačnu mudrost — prelaza s ovoga svijeta na drugi! Tekst te knjige čita se svečano u crkvi na Cvjetnicu (Muka po sinopticima) i na Veliki petak (Muka po Ivanu). To što se čita u bogoslužju ostvaruje se u životu Kristove zajednice i pojedinih vjernika kroz svu povijest. Svi doista na razne načine mnogo trpimo, ali vrlo važno pitanje *kako* trpimo. Treba učiti iz knjige Kristove muke: prigovori i ne-navidnost okoline što nam netko dobro čini (»Čemu razasipanje pomasti?«), izdaja prijatelja (»Zaista vam kažem: jedan će me od vas izdati«), nemar suradnika (»Šimune spavaš«), odreknuće najvjernijih (»Ne znam čovjeka o kome govorite«), kriva svjedočanstva (»Mi smo ga čuli govoriti: Ja ću razvaliti ovaj rukotvoreni hram«), udarci (»Sluge ga stadoše udarati zaušnicama«), zapostavljanje (»Pilat im pusti Barabu, a Isusa izbičeva«), nepravedna osuda (»Predade ga da se razapne«), izazivanje (»Druge je spasio, a sam sebe ne može da spasi«)... Što više naučimo iz knjige Kristove muke i što potpunije to ostvarimo u životu, to potpunije će biti naše sudioništvo u njegovu uskrsnuću (Molitva).

Bitno je za nas da uđemo u Kristove osjećaje, da shvatimo njegove misli, da nasljedujemo njegovu muku. K tome nas vode čitanja, pjesme i molitve u bogoslužju. Papa Pio XII. u enciklici »Posrednik između Boga i ljudi« razjasnio je kako treba da vjernici u svojoj duši odraze osjećaje

Krista koji se je žrtvovao: »Kad apostol veli: Imajte u sebi iste osjećaje koji bijahu u Kristu Isusu, onda on od svih kršćana traži da u sebi proizvedu, koliko je to u ljudskoj vlasti, isto duševno stanje kakvo je imao božanski Spasitelj u času svoje žrtve, tj. poniznu poslušnost duha, klanjanje, štovanje, čašćenje i zahvalu vrhovnom Božjem veličanstvu. Osim toga da u sebi proizvedu uvjete žrtve i samozataju prema evanđeoskoj zapovijedi, dragovoljno i pripravno izvršivanje pokore, žalost i zadovoljštinu za vlastite grijehе. Jednom riječju, traži od nas *mističnu smrt* na križu s Kristom, da bismo mogli sa sv. Pavlom reći: S Kristom sam na križ razapet.«

Sudjelujući u Kristovoj mucі mi na neki način nastavljamo djelo što ga je on započeo. U času euharistijskog združenja s Kristom, dok primamo spomen njegove muke, zajedno s njim i mi se potpuno predajemo nebeskom Ocu: »Oče, ako me ne može ova čaša mimoići, nego da je pijem; budi volja tvoja« (Pričesna pjesma). Mi smo pomagači Kristovi u djelu otkupljenja, poput sv. Pavla koji je pisao: »Radujem se patnjama koje trpim za vas i nadopunjam nedostatak muka Kristovih u tijelu svojem za tijelo njegovo, koje je Crkva« (Kol 1, 24).

USKRS

- *Sakriveni život* (2. čitanje)
- *Da uskrsnemo* (Molitva)
- *Kristova i naša pasha* (2. čitanje po volji)

Nakon što je Krist umro na križu, pokopali su ga u grob. Misterij Kristova pokopa i njegova počivanja u grobu vrlo je značajan misterij i ne bi se preko njega smjelo lako prelaziti kao što se to obično čini. Pučka pobožnost uvela je u crkvu stražare groba i još mnogo toga, ali se ne obraća mnogo pažnje da bi se shvatio misterij pokopanja. No, bogoslužje uskrsnog bdjenja i cijelog uskrsnog vremena na to skreće posebnu pozornost. Između svega se ističu dva odlomka Sv. pisma, koja nam razjašnjaju što za nas znači Kristovo pokopanje i kako smo i mi s njim zajedno pokopani: odlomak iz Poslanice Rimljanima na noćnoj misi i odlomak iz Poslanice Kološanima na dnevnoj misi. »Zajedno smo s njime ukopani« (Noćna misa). »Vi ste mrtvi i vaš je život skriven s Kristom« (Dnevna misa). Grobni kamen razdvaja mrtvaca od svijeta. Tako smo i mi razdvojeni od svijeta po krštenju. Samo ono lice svijeta koje označuje stvarni početak budućega, vječnog života moralo bi nas zanimati. Ostalo za nas kao da i ne postoji.

Smrt ovom svijetu samo je preduvjet našeg rođenja na novi život. Kad zrno pšenice istrune u zemlji, iz njega niče nova biljka. »Kao što je

Krist uskrsnuo od mrtvih slavom Očevom, tako sad i mi živimo novim životom. Ako smo doista s njim srasli po sličnoj smrti, očito smo s njim srasli i po sličnosti uskrsnuća« (Poslanica noćne mise).

Kristova pobjeda nad smrću ne bi bila toliko značajna, da on nije nadvladao našu smrt i otvorio nam vrata vječnosti. Kao što je Adam za sve ljude začetnik smrti, tako je i Krist začetnik života. Sveti je Pavao ovako razjasnio tu istinu: »Krist je uskrsnuo od mrtvih, prvenac onih koji su usnuli. Budući da po čovjeku dođe smrt, po čovjeku dođe i uskrsnuće od mrtvih. Jer kako u Adamu svi umiru, tako će u Kristu svi oživjeti. Prvenac Krist, a potom oni koji su njegovi, kad se on pojavi« (1 Kor 15, 20—23). Sveta Djevica Marija je ne samo dušom nego i tijelom doživjela zajedno s Kristom konačnu pobjedu nad smrću. Možda su već i tijelom prispjeli u nebesku slavu i oni pravednici o kojima piše sv. Matej: »Grobovi se otvoriše i ustaše mnoga tjelesa svetih koji su preminuli. I iziđavši iz grobova po uskrsnuću njegovu, dođoše u sveti grad i pokazaše se mnogima« (Mt 27, 52—53).

Kao kršćani sudjelujemo već ovdje na zemlji u životu uskrsnulog Krista. Odlikovani smo, ali smo i obvezani da živimo slično Kristu. Radi toga nam se danas upravlja opomena: »Ako ste uskrsnuli s Kristom, tražite ono što je gore, gdje Krist sjedi s desne Božje. Osjećajte ono što je gore, a ne ono što je na zemlji« (2. čitanje). Kod obnove krsnog zavjeta predajemo se potpuno Bogu, a odričemo se grešnog svijeta i đavla. Uskrs je poticaj da već na zemlji živimo nebeskim životom. Žrtva sv. mise i gozba sv. pričesti je pashalna žrtva i pashalna gozba, tj. žrtva i gozba Kristova i našeg prelaza s ovog svijeta na drugi. Izraelci su za vrijeme Pashe smjeli blagovati samo beskvasni kruh. I našu kršćansku Pashu (tj. cijeli naš život koji je neprekidno putovanje prema Domovini) moramo provesti blagujući beskvasni kruh čistoće i istine: »Žrtvovana je naša Pasha Krist, aleluja! Svetkujmo dakle ne u starom kvascu zloće i pakosti, nego u beskvasnom kruhu čistoće i istine, aleluja!« (2. čitanje po volji, Redak iza Aleluja, Pričesna antifona).

DRUGA USKRSNA NEDJELJA

- *Novo rođenje* (Ulazna i 2. čitanje)
- *Pasha u oslobođenju od grijeha* (Evand.)
- *Sklad Božje obitelji* (1. čitanje)

U početku stvorio je Bog nebo i zemlju. To je bilo veliko i veličanstveno djelo. Ali to djelo nije bilo u jedanput završeno, nego se trajno nastavlja u različitim oblicima Božjeg djelovanja u naravnom i nadnaravnom redu. Rođenje svakog čovjeka je čudnovato i neshvatljivo djelo, ali je novo rođenje ljudi po krštenju daleko čudnovatije i neshvatljivije. Krštenje je uskrsni sakrament. Najprikladnije je da se taj sakrament

obavlja u uskrsnoj noći, u kojoj se blagosiva krsna voda. Svaka je nedjelja dan Uskrsa, i prema tome dan našeg krštenja. Zato se samo nedjeljom, a ne i na blagdane preko sedmice, vrši obred škropljenja naroda blagoslovljenom vodom. U reformiranoj liturgiji taj je obred značajniji nego dosad. Obogaćen je novim tekstovima koji izražavaju značenje našeg preporoda po krštenju.

Glavni uzrok pada kršćanskog duha u naše vrijeme je u tom, što ne poznajemo i ne cijenimo dovoljno nadnaravno blago koje smo na krštenju primili. Većina kršćana gotovo ništa ne zna o svome sudioništvu u božanskoj Isusovoj naravi. Trebali bismo se svojim mislima povratiti k studencu krštenja, da promatramo divna otajstva koja se tu zbivaju. Tada bismo bolje razumjeli usklik Crkve: »Ovdje neka se brišu mrlje svih grijeha... da se svaki čovjek koji uđe u ovo otajstvo preporođenja opet rodi na novo djetinjstvo prave nevinosti« (Blagoslov krsnog zdenca). Misleći na preporod koji se na otajstven način zbiva po vodi trebali bismo pomljivo promatrati misterij krštenja: »U zoru izišao je iz groba živ Isus — Glava. U uskrsnu zoru izlaze iz groba krsnog zdenca živi novi Isusovi učenici. Glava ne ustaje od mrtvih sama. Pridružuju joj se novi udovi. I da se istakne što bolje kako su Isus i njegovi novi učenici jedno, učenici se dižu na novi život ne samo u isto vrijeme nego skoro i na isti način na koji se Spasitelj digao od mrtvih. Dva su groba: grob Isusa-Glave i grob katekumena (nekoć se krštavalo uronjavanjem u krsni zdenac koji je imao oblik groba). Za prvih zraka uskrsnog svjetla u isto doba kad se Isus diže iz groba i poganin koji postaje kršćanin diže se iz groba, budi se na život onih koji su uskrsnuli« (R. Plus).

Tekst Evanđelja što se danas kod mise čita ima dva dijela. Prvi dio opisuje ustanovu sakramenta ispovijedi, što je bilo na dan Uskrsa. Drugi dio na primjeru apostola Tome pokazuje važnost kreposti vjere. Ispovijed je kao i krštenje uskrsni sakrament, jer to je ponovno rođenje za one koji su po grijehu izgubili nadnaravni život. Bez vjere u nadnaravni život ne možemo taj život ni posjedovati.

Kao što tjelesni život dobivamo i proživljavamo u naravnoj obitelji, jednako tako i duhovni život dobivamo i proživljavamo u nadnaravnoj zajednici Crkvi. Crkva je Božja obitelj. Kao što se naravnom životu vesele pojedinci i zajednica, tako jednako bujnost nadnaravnog života ispunja radošću pojedine kršćane kao i cijelu Božju zajednicu. Blaženi život prvobitne kršćanske zajednice opisao je sv. Luka u knjizi »Djela apostolska«. Posebno je u pogledu zajedničkog života zanimljiv odlomak što se čita kod današnje Mise. Tu se ističe kako je »mnoštvo onih koji su vjerovali bilo jedno srce i jedna duša« (1. čitanje). Koncilska konstitucija o Crkvi »Svjetlo naroda« upozorava nas da je kršćanski život na ovom svijetu stvarna anticipacija blaženog života na nebu. Niti iz daleka nismo dovoljno svjesni veličine i uzvišenosti Božjeg djela po kojem smo uzdignuti do sudjelovanja u životu uskrsnulog Spasitelja. Po Kristu, prvorodenom od mrtvih, po uskrsnuću, postali smo Božja djeca, sudionici njegova života,

članovi njegove obitelji. Dolikuje da shvatimo svoju sreću i da se tome veselimo više nego ikakvom zemaljskom dobru. Na to nas potiče riječ Božje objave: »Blažen i svet tko ima udio u prvom uskrsnuću!« (Otkr 20, 6).

TREĆA USKRSNA NEDJELJA

- *Uzrok beskrajne radosti*« (Prikazna molitva)
- »*Upoznaše ga u lomljenju kruha*« (Evandjelje)
- »*Poznajem ga*« (2. čitanje)

Beskrajno velika sreća za Bl. Djevicu Mariju, apostole i učenike Kristove bila je u tom što im se on »poslije svoje muke pokazao živ mnogim dokazima, javljajući im se kroz četrdeset dana, govoreći im o kraljevstvu Božjem i jedući s njima« (Dj 1, 3—4). Učenici na putu u Emaus bili su radosni dok su razgovarali sa Spasiteljem. Stoga su rekli jedan drugome: »Nije li gorjelo srce naše u nama, dok nam je na putu govorio i tumačio pisma?« Još radosniji su bili poslije kad su Spasitelja »prepoznali za vrijeme lomljenja kruha« (Evand.). I naša bi velika radost trebala biti u tome što je uskrsnuli Krist trajno među nama u sv. misi, u sv. pričesti, u euharistijskim prilikama u tabernakulu, u svjetlu svoga evandjelja, u svojim namjesnicima, u osobi naših bližnjih, posebno siromaha, u našem srcu po milosti. Njegovu otajstvenu prisutnost među nama simbolično označuje uskrsna svijeća, koju užigamo kroz uskrsno vrijeme kod svečane mise i liturgijske večernje. Makar da se na zemlji nalazimo u sumraku neizvjesnosti, radosni smo što nas obasjava svjetlo Kristovo.

Upoznati Boga jedna je od prvih zadaća našega zemaljskog života, kako to izražava knjiga Mudrosti: »Poznavati tebe savršena je svetost, a upoznati pravednost i krepost tvoju korjen je besmrtnosti« (Mudr 15, 3). Na zemlji možemo upoznati Boga samo nesavršeno, a tek ćemo ga na nebu vidjeti i potpunije upoznati. Sv. Pavao o tom piše: »Sad gledamo kroz ogledalo u zagonetki, a tada ćemo licem u lice. Sad spoznajom samo djelomično, a tada ću spoznati kao što sam i sam sebi poznat« (1 Kor 13, 12). — Svrha je poučnog dijela sv. mise da privede naš um do spoznaje Božje veličine. Taj se dio sastoji od čitanja Sv. pisma, propovijedi, pjesme i molitve. Kardinal G. Lercaro nazvao ga je »Škola učenika Gospodnjih« (Knjižica »K Misi, braćo!«). No naš se um i srce još više približava Spasitelju u sv. Žrtvi i sv. pričesti. Dvojica učenika na putu u Emaus nisu mogli prepoznati Spasitelja dok im je tumačio Sv. pismo. Prepoznali su ga kad je sjeo s njima za stol, uzeo kruh, blagoslovio, prelomio i dao im da blaguju. I mi u sv. Euharistiji vidimo i upoznajemo najveću Kristovu ljubav. U pobožnom žrtvovanju i primanju Euharistije približuje se naš duh Spasitelju mnogo više negoli u bilo kojoj pobožnosti. Koliko i kako ćemo upoznati Krista u velikoj mjeri ovisi o našem poznavanju i proživ-

ljavanju sv. mise. »U prvim vijekovima kršćanstva ono što je Crkva činila davalo je život njezinoj djeci. Poslije toga došla su druga vremena. Tokom stoljeća objektivno vršenje obreda izgubilo je svu važnost za vjernike. Jednako je tako bilo i za službenike Crkve, vršioce svetih obreda. Vršila se služba Božja, svećenik je ispunjavao što su propisivale bogoštovne knjige, ali sadržaj obreda bio je njemu i prisutnima nepoznata zemlja« (T. Bogler). Papa, sv. Pio X., potaknuo je vjernike na življe zanimanje za sve ono što se na oltaru vrši. Papa Pio XII. traži od svih vjernika »da promisle kako je njihova velika dužnost i najveća čast sudjelovati kod euharistijske žrtve, i to ne onako nehajno i nemarna srca, pameti rastresene i rastrkane, već tako žarko i tako djelatno da se što uže sjedine s Kristom svećenikom« (Enciklika »Posrednik između Boga i ljudi«). Drugi vatikanski sabor otvorio je riznicu liturgije i omogućio svima da shvate i usvoje beskrajno Božje blago. Po želji Sabora liturgija bi trebala biti manje forma a više život. Na žalost, to je vrlo često samo prelaz iz stare forme u novu. To ne bi smjelo biti tako!

ČETVRTA USKRSNA NEDJELJA

- *Pastir i ovce* (Evandjelje)
- *Hod prema pašnjacima* (Molitva)
- *Blaženo gledanje* (2. čitanje)

Mnogi su slikari naslikali Spasiteljev božanski lik. No nitko ga nije tako vjerno naslikao kao sam Spasitelj. Sveti su nam evanđelisti zabilježili nekoliko takvih slika: »Ja sam svjetlo svijeta« (Iv 8, 12), »Ja sam put, istina i život« (Iv 14, 6). No, najprivlačljivija njegova slika razotkriva se danas pred nama: »Ja sam dobar pastir i poznajem svoje ovce i moje poznaju mene. Kao što mene poznaje Otac i ja poznajem Oca, i svoj život polažem za svoje ovce« (Evanđ.). To je slika što je resila starokršćanske katakombe i raznovrsne crkvene predmete, posebno pastirske biskupske štapove. Kad su proroci naviještali dolazak Otkupiteljev, ocrtali su ga kao dobrog pastira: »Kao pastir pasti će svoje stado. U naručaj svoj skupit će jaganjce i nosit će ih na krilu svome Gospodin Bog naš« (Iz 40, 11). »Evo ja ću sam pohoditi svoje ovce kao što pastir pohađa svoje stado. Na preobilnoj paši pasti ću ih, i okrijepit ću što je bilo slabo, a sačuvat ću što je zdravo i jako« (Ez 34, 11 i sl.).

Slika dobrog pastira je na poseban način uskrсна slika Spasiteljeva. Slaveći ljubav i dobrotu svetog Pastira slavimo djelo svoga otkupljenja što je bilo u prošlosti, slavimo primjenu otkupljenja u sadašnjosti, slavimo konačno spasenje u raju. Čovječanstvo je prije Spasiteljeva dolaska bilo kao stado izgubljenih ovaca. Spasitelj je došao da ih potraži i skupi. On je umro »da djecu Božju koja su bila razasuta sabere u jedno (Iv 11, 52). O tom piše prvi namjesnik dobrog Pastira sv. Petar: »Na svojem je tijelu

ponio naše grijeha na drvo, da umremo grijesima a živimo pravdi. Njegovom ste se modricom izliječili. Jer ste bili kao zalutale ovce, a sad ste se obratili k pastiru i čuvaru duša naših» (1 Petr 2, 25). Po svetom krštenju uvodi nas Spasitelj na zeleni pašnjak svete Crkve. Misleći na duhovnu hranu i radost koju nam je Spasitelj pripremio u Crkvi svaki pojedinac od nas može o sebi kazati riječi psalmiste: »Gospodin je pastir moj i ničim ne oskudjevam, on me odmara na zelenom pašnjaku. On me vodi na tihu vodu, krijepi dušu moju« (Ps 22, 1—2). Krist, Pastir ovaca, na obali Genezaretskog jezera povjerio je sv. Petru brigu za svoje ovce: »Pasi janjce moje! Pasi ovce moje!« (Iv 15, 18).

U osobi duhovnih pastira Krist je uvijek uz nas. Sveta hrana kojom nas hrani dobri Pastir jesu bezbrojna sredstva milosti, a napose sveti sakramenti. Svi su sakramenti povezani sa svetkovanjem Pashe, bilo po značenju, bilo po dijeljenju. U jutro Velikog četvrtka blagoslava se sveto ulje što se ima upotrebljavati kod dijeljenja mnogih sakramenata. U uskrsnoj noći blagoslava se voda za krštenje. Prema crkvenoj tradiciji, ta je noć najprikladnije vrijeme za dijeljenje krštenja, potvrde i sv. reda. Ispovijed je ustanovljena na Uskrs. Euharistija je eminentni vazmeni sakrament. Ženidba je simbol povezanosti Krista i Crkve koju je on sa sobom povezo upravo po vazmenim otajstvima.

Kršćanima prvih stoljeća dozivala je slika dobrog Pastira u pamet njihovu konačnu pashu — prelaz s ovoga svijeta na drugi. To izražava prastara liturgijska molitva: »Neka ti Bog dade milost da možeš odnesen na ramenima dobrog Pastira u društvu vječnog Kralja i u zajednici sa svetima uživati vječnu radost« (Gelazijev sakramentar). Slični se izrazi nalaze i u novom Obredu pogreba. Ako vjerno pripadamo Kristovu stada na zemlji, možemo se nadati da ćemo mu pripadati i na nebesima. To je cilj za kojim čezne Crkva kad moli:

»Dobar pastir, pravo jelo,
Smiluj nam se janje bijelo,
Daj nam hranu svoje Tijelo.
Brani, vodi stado cijelo
K strani žića blaženog.«

(Tjelovska posljednica)

Fra Jure Radić

PETA USKRSNA NEDJELJA

— *Lozov trs i lozje*

Lozove grane mogu imati čudovišan izgled. Neki ih upotrebljavaju za ukras s ugrađenom žaruljom ili kao postavu za ikebanu. Tim granama ipak nešto nedostaje, unatoč njihove čvrstine i neobičnog izgleda. Nedostaje im ono glavno: nisu žive. Nekoć su bile žive, rasle su i donosile slatke grozdove. Njima je strujio životni sok. Sada više ništa toga nema.

Na Zadnjoj večeri Isus je mislio na život, rast i plod. Svojim je apostolima rekao: »Ja sam lozov trs a vi lozje« (Iv 15, 4). Možda mu je ova slika sinula u pameti kad je išao k Zadnjoj večeri i pogled mu je pao na stablo što raste, puno cvjetova. I on i apostoli zacijelo su znali da Stari zavjet izabrani narod uspoređuje s lozom što ju je Bog zasadio i obrađivao i koja je trebala da dade plod pravog bogoštovlja i kreposnog života (Usp. Iz 5, 1—7; Jer 2, 21; Ez 15; Ps 80, 9—16). Na Zadnjoj večeri Isus je učinio naglu izmjenju u alegoriji kad je rekao: »Ja sam lozov trs.« Izjavio je da je on vrelo vitalnosti i plodnosti. »Vi ste lozje« — tako reče apostolima — misleći na sve svoje sljedbenike. Grana koja nije pripojena trsu, lišena je vrela života. Može ona imati prividno privlačan izgled, no, jer je otrgnuta od trsa i jer se osušila, neće nikada procvjetati niti uroditi slatkim plodovima.

Isto je tako kršćanin mrtav, beskoristan, ako ne crpi svoju duhovnu vitalnost od Isusa Krista. Isus je to izrazio riječima: »Bez mene ne možete ništa učiniti« (Iv 15, 5).

Prvi su kršćani živjeli u jedinstvu s Kristom. Zato se Crkva polako izgrađivala i trajno napredovala. Svi mi teoretski prihvaćamo tu istinu. Praktično pak naš je život često puta sasvim nešto drugo. Kod sv. mise toga se sjećamo kako-tako. Ali, u svakidašnjem životu preveć se oslanjamo na same sebe i na vlastite sile.

Euharistija je naš poglaviti kontakt s Isusom, tim životvornim lozovim trsom. Ona je najglavnije vrelo vitalnosti i jakosti što nam ga je Bog pripremio. Na žalost, pristupamo k Euharistiji previše iz rutine, ponašamo se kao da se tu ništa naročito ne događa. Zaboravljamo da pričest ne djeluje automatski. Ipak smo mi lozje na otajstvenom Kristovu trsu, grane kojima bi trebalo da struji njegov milosni život. Za razliku od grana na stablu, čovjek se može opirati ili ne htjeti surađivati. Rutina je velika zapreka.

Euharistijski Krist je naša duhovna hrana. Toj bismo hrani trebali posvetiti mnogo veću pažnju nego tjelesnoj hrani. Kad bismo tako postupali, brzo bismo pokročili u svome duhovnom životu. Na žalost, promašujemo dar kojim bismo se trebali okoristiti. Neposredno poslije pričesti mi svraćamo pažnju na posao koji bismo imali obaviti, umjesto da proživljavamo otajstvo kojeg smo postali učesnici. Na taj način ne postizavamo rezultate što ih je Krist namjeravao. Nije dosta otvoriti usta i primiti euharistijski kruh; mi moramo otvoriti čitavo svoje biće i primiti Krista. Riječca »Amen« treba da izražava našu vjeru u Isusa koji je vrelo naše snage i s kojim smo jedino kadri rješavati životne probleme.

Isus nije uzeo za primjer svoje povezanosti s vjernicima bilo koje stablo, na kojem se lako raspoznavaju pojedini dijelovi: panj, deblo i grane. On je uzeo primjer loze na kojoj se jedva mogu razlikovati grane od panja. Odsijecite grane, što ostaje?

To je slika Crkve u odnosu na Krista. Crkva je Isus, vidljiv svijetu. Život i plodovi Crkve su život i plodovi samog Isusa, ali u ljudima koji nisu Isus. Isus nije Crkva, ali odsijecite (kad bi to bilo moguće) sve grane, i Isus više neće biti vidljiv svijetu.

Ova refleksija govori kako je Crkva dužna donositi plodove i svijetu očitovati Isusovu ljubav.

ŠESTA USKRSNA NEDJELJA

— »Ostanite u mojoj ljubavi!« (Evandjelje)

Crkva je zajedništvo života između Isusa i njegovih učenika. Tu je istinu Isus izrazio u prispodobi o lozovu trsu i lozju. Odlomak Ivanova evandjelja pokazuje da je taj život život ljubavi. Prebivati u Kristu ne znači nešto statično, nepomično, već neki pokret, dinamiku, rast. Taj pokret i taj rast ovdje su još jače istaknuti: to je dinamika ljubavi: »Ostanite u mojoj ljubavi« (Evand.).

Riječ ljubav ima mnogo značenja, a isto tako i mnogo zlorababa. Toj riječi Isus daje pravu oznaku: ostati u ljubavi Kristovoj ili ljubiti Krista (Iv 14, 15) znači vršiti njegove zapovijedi (Iv 15, 10), isto onako kao što Isus prebiva u Očevoj ljubavi vršeći njegove zapovijedi. Budući da je »Bog ljubav« (1 Iv 4, 8), jedini ispravan odnos prema njemu jest onaj u ljubavi.

»Ljubav« u Bibliji znači »vjernost«. Ona se ne zasniva na privlačnosti bilo koje vrste nego na obvezi prema Savezu: Bog ljubi svoj narod ostajući uvijek vjeran svome Savezu s njim.

Božji narod ljubi svoga Boga vršeći zapovijedi Saveza. Ljubiti Boga isto je što i držati njegove zapovijedi (usp. Pnz 6, 4—9). U kontekstu SZ to znači i sve zapovijedi. Velika zapovijed Pnz 6, 5 nije samo jedna zapovijed između tolikih drugih, nego duša svih zapovijedi.

Sv. pismo potiče izraelca da ljubi Boga vršeći sve zapovijedi. Isusova se originalnost sastoji u tome, što je on učinio da »sav Zakon i Proroci« ovise o dvjema zapovijedima, izraženim u Pnz 6, 5 i Lev 19, 18. Za Isusa to više nije pitanje samo ljubavi prema Bogu, koja se ispoljava u vršenju svih zapovijedi, već naprosto pitanje ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Sve druge zapovijedi imaju neko značenje samo utoliko ukoliko su pomoć i izražaj ovih dviju zapovijedi.

Ove dvije zapovijedi Ivan svodi na jednu: »Ovo je moja zapovijed da ljubite jedan drugoga kao što sam ja vas ljubio« (Iv 15, 12). Za kršćanina postoji samo jedna zapovijed: ljubav prema bližnjemu. No, ta ljubav ima svoj uzor u Isusovoj ljubavi prema učenicima: »Kao što sam ja vas ljubio« (Iv 15, 12). Ta je ljubav oblikovana prema Očevoj ljubavi kojom je ljubio svijet: »Jer Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina, da tko vjeruje u njega ne pogine nego da ima život vječni« (Iv

3, 16). Za pojam svake zapovijedi od bitnog je značenja ideja darivanja: prihvaćanje tuđih želja, odricanje vlastitog mišljenja, itd. U NZ ljubiti znači davati: »... život koji sada provodim u zemaljskom bitku, provodim ga u vjeri u Sina Božjega koji mi je iskazao ljubav i samoga sebe za me predao« (Gal 2, 20).

Kršćaninu se ne nalaže da se vine k ljubavi prema Bogu putem ljubavi prema bližnjemu, što bi značilo upotrijebiti bližnjega kao sredstvo. Njemu se nalaže da ljubi svoje bližnje onom istom ljubavlju kojom Bog ljubi nas ljude. »U ovome se sastoji ljubav: nismo mi ljubili Boga nego je on ljubio nas« (1 Iv 4, 10; usp 1 Iv 4, 11).

Sv. Ivan u svom evanđelju i u Prvoj poslanici stalno naglašava da ljubimo jedan drugoga. Taj poziv ima svoj eklezijalni karakter. Potiče na bratsku ljubav unutar zajednice, ne spominjući one izvan ovčinjaka. Uza svu svoju originalnost, ova vrsta ljubavi nije posljednja riječ o kršćanskoj ljubavi. Isusovi su pravi učenici pozvani ne samo da ljube »jedan drugoga« (što može biti relativno lako u okviru male zajednice u kojoj svi članovi uglavnom jednako misle) već također sve ljude, čak i one izvan zajednice, pa i svoje neprijatelje i progonitelje (Mt 5, 44). U konačnoj analizi kršćanska ljubav treba da bude oblikovana prema ljubavi kojom Bog ljubi sebi neprijateljski svijet (usp. Rim 5, 6—8).

Prema tome, kršćanska ljubav po svojoj biti gleda prema vani. Izlivena u naša srca po Duhu Svetom (Rim 5, 5), ona će postići svoj cilj tek onda kad svi ljudi dođu pod njezin upliv.

To je bila pouka koju je Petar naučio iz vlastitog iskustva s Kornelijem: »Uistinu, sad istom shvaćam: Bog nije pristran. Naprotiv, njemu je mio u svakom narodu onaj koji ga priznaje i čini što je pravedno« (Dj 10, 33—34).

UZAŠAŠĆE

— *Isus uđe »u slavu kao glava Crkve« (Zborna)*

— *On naš zagovornik*

Isusovo uskrsnuće, o kojem govore evanđelja (Mk 16, 19; Lk 24, 51 i Dj 1, 9—11), u sebi uključuje dvije stvari:

a) Isus, koji je umro na križu, nije više mrtav nego on živi. On je nadvladao smrt;

b) prolazeći kroz smrt i nadvladavajući je, on je ušao u jedan novi odnos prema Bogu. Svetopisamski izvještaji o Isusovu uskrsnuću i njegovu uzašašću izražavaju jedan i drugi aspekt toga otajstva na najshvatljiviji način za narod onog vremena.

Lako je doživljavati živu osobu, ali je nemoguće doživljavati i izravno izraziti novi odnos prema Bogu. Izvještaji o Uzašašću nadvladavaju tu poteškoću opisujući novi odnos terminom »uzašašće«. Termin »uzašašće«

je kao metafora. To ne znači umanjivati stvarnost Uzašašća, koje znači novi odnos prema Bogu što ga je Isus stekao svojom smrću, nego naglasiti da je izvješćivanje ove realnosti usko povezano sa starom antropologijom.

Za Isusove suvremenike i za pisce NZ Bog je živio »na nebesima«, koja su iznad nebeskog svoda. Stoga je za pisce NZ bilo naravno da opišu Isusov ulazak u novi odnos prema Bogu terminom »uzašašće«, tj. putovanje u nebo. Takav je opis slikovit, simboličan način govora kojim se želi reći da je Isus, svojom smrću, sasvim ušao u Božju prisutnost. Ovaj pristup k Bogu nije toliko jedan događaj koji može biti situiran u vrijeme i prostor, koliko stvarnost koja se dogodila u času Isusove smrti. »Uskrsnuće« i »Uzašašće« su dva načina kako protumačiti ono što se dogodilo prigodom Isusove smrti. Isusu nije trebalo čekati tri dana da pobijedi smrt ili četrdeset dana prije negoli sasvim uđe u Očevu prisutnost. Sve se ovo »dogodilo«, ako ćemo to situirati u vrijeme i prostor, u času njegove smrti. Da bi bili kadri shvatiti značenje ove realnosti, učenici su to doživjeli u terminima od tri i, možda, četrdeset dana te u obliku tjelesnih ukazanja koja su konačno prestala. Izraz »četrdeset dana« u Dj 1, 2, koji se teško podudara s Lk 24, 1—53, gdje se stiče utisak da su se Uskrsnuće i Uzašašće dogodili istoga dana, mogli bismo pripisati Lukinoj teologiji.

Kod Mk 16, 19 Isus je orisan kao onaj koji sjedi Ocu »zdesna«. To je aluzija na Ps 110, 1 (psalam koji se najviše citira u NZ): »Reče Gospodin Gospodinu mojemu: sjedi s desne moje, dok ne položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojim.« Izvorno, ovaj je psalam vjerojatno imao u vidu krunjenje židovskoga kralja (i možda židovskog mesije) za kojeg su držali da on svojim sjedanjem na prijestolje postaje »čovjekom Božje desnice«. Biti Bogu zdesne značilo je biti u povlaštenom položaju u odnosu na Boga, dok stajati s lijeve strane znači nepovoljan položaj. U SZ to je metafora. S Isusovom smrću metafora je postala stvarnošću: Isus je svojom smrću zaista postao Kralj, Mesija, Božji izabranik (usp. Mk 14, 61—62).

U kozmografskom pogledu moderni vjernik više ne gleda kako Bog prebiva »gore«, »izvan«, »dolje« ili »ovdje«. Ako je »Bog ljubav« (Iv 4, 8), njegov je pravi dom čovjekovo srce. Ako će realnost Isusova uzašašća nešto značiti današnjim ljudima, onda će to biti istina da je on svojom smrću doveo ljude blizu Bogu, koji je ljubav i da im je pokazao način kako treba ljubiti umirući, pa stoga i živeći za druge.

Isusovo je uzašašće nadopuna njegova uskrsnuća. Ono je Isusa uzvisilo kao Glavu Crkve i pribavilo mu naslov »Gospodin«. Isusovim uzašašćem potvrdio je Otac značenje riječi što su izgovorene prigodom preobraženja: »Ovo je Sin moj - Ljubljeni. Njega slušajte« (Mk 9, 7).

Za Isusa uzašašće nije bila ceremonija povlačenja, kao da bi on nakon obavljena posla imao pravo mirno sjesti i otpočinuti, biti daleko od vreve i tjeskobe našega života i našega svijeta. Gospodin Isus je još aktivan, on još više vodi brigu o nama, koji smo njegov narod. On nije izgubio osje-

ćaje sućuti i ljubavi što ih je tako divno očitovao za svoga zemaljskog života. Mi smo trajno u njegovim mislima. U »Slava« mi s pravom velimo Isusu: »Koji sjediš s desne Ocu, primi našu molitvu.«

Na tom povlaštenom mjestu Isus tako rekuć uzimlje naše molitve u svoje ruke i prikazuje ih Ocu. Sv. misa koju prikazujemo je stvarnost zbog toga što Isus na nebu bez prestanka prinosi svome Ocu žrtvu križa, kao što mu pokazuje i svoje rane što ih je primio iz ljubavi prema nama.

Isus nas, koji se k njemu približavamo, može spasavati, jer on živi zauvijek da za nas posreduje (usp. Hebr 7, 25). Kad god molimo, pogotovu kad prikazujemo sv. misu, Isus stoji pred Ocem i veli: To je moj narod. Ja sam od njih uzet sa zemlje. Poput njih i ja sam rođen od žene, i ja sam trpio i umro kao što i oni moraju trpjeti i umrijeti. To je moj dragi narod na kome počiva moja naklonost. Poslušaj njihove molitve.

Na molitve vjernika Otac se ne može oglušiti, jer mu ih prenosi njegov ljubljani Sin. Budući da Isus živi da posreduje za nas, moramo imati veliko povjerenje u njega. U najtamnijim časovima svoga života, kad nas zahvati potištenost i malaksalost, treba da gajimo nadu da ćemo jednom i mi biti uzvišeni kao što je Otac uzvisio svoga Sina.

SEDMA USKRSNA NEDJELJA

— Jedinstvo i svetost

Ulomak evanđelja na blagdan Uzašašća (Mk 16, 15—20) dočarao nam je kraljevski ili mesijanski karakter Isusove smrti. Svojom smrću Isus je zauzeo prijestolje s desne strane Bogu kao mesijanski kralj iz Ps 110. U današnjem evanđelju (Iv 17, 11—19) sv. Ivan nas, posebno u rr. 17—19, podsjeća na svećenički karakter Isusove smrti.

U svojoj velikosvećeničkoj molitvi Isus svoju smrt opisuje kao putovanje k Ocu: »Sad idem k tebi« (r. 13), iako kontekst sugerira da je ovo putovanje više nalik na ulazak svećenika u svetište negoli na ulazak kralja na svoje prijestolje. Blagdan Uzašašća pokazuje Isusa kao »nebeskoga« mesijanskog kralja; ova ga velikosvećenička molitva pokazuje kao »nebeskoga« velikog svećenika. Isusova smrt, gledana pod ovim vidom, Isusu omogućava da uđe u nebo, ali ne da primi kraljevsku krunu nego da posreduje za svoje učenike: »Ja se molim za njih; ne molim se za svijet već za one koje si mi dao« (r. 9, usp. rr. 15, 20).

Stari zavjet nebo promatra ne samo Božjom palačom, nego i Božjim hramom, pravim »svetištem nad svetištima« (usp. Hebr 8, 12). Onako kao što je židovski veliki svećenik ulazio u zemaljsko »svetište nad svetištima« jedanput na godinu da izvrši ispaštanje (ekspijaciju) za grijehe naroda, tako je prema velikosvećeničkoj teologiji poslanice Hebrejima (9, 1—2) Isus svojom smrću ušao u nebesko »svetište nad svetištima« da posreduje za učenike, za svoj narod (usp. Hebr 7, 2, 25; Rim 8, 34). To je svećeničko tumačenje Uzašašća.

Nije to puka koincidencija da Ps 110, 4 govori o svećeništvu kraljevskog mesije: »Ti si svećenik zauvijek po redu Melkisedekovu.« Isus nije levitski nego kraljevski svećenik. Njegovo se »ispaštanje« za narod više ne sastoji u škropljenju krvlju, čak ni svojom krvlju, nego u njegovoj molitvi, u njegovoj aktualnoj osobnoj prisutnosti pred Ocem. Sama činjenica da je on prisutan pred Ocem za nas znači da smo i mi prisutni pred Ocem. Slično se tako ni naše »očišćenje«, »posveta«, »posvećenje«, tj. naše učestvovanje u Očevu životu koje isključuje sve ono što se ne podudara s tim životom, nije dogodilo nekom kvazimagičnom primjenom izvanjskih obreda, čak ni Isusove smrti. Isus se moli »da njegovi učenici budu posvećeni u istini« (r. 19). On prosi od svoga Oca »da ih on posveti u istini«.

On to specificira: »Tvoja je riječ istina« (r. 17). Za kršćanina »posvećenje« nije stvar obreda, kao što je to bilo za starozavjetnu religiju, nego stvar poslušanja riječi Božjoj, objavljenoj u Isusu.

Svetost se sastoji u tome da nasljedujemo Isusa Krista, da živimo i umiremo onako kao što je on živio i umro.

Kako nebo nije više nešto »gore« već »ovdje«, Isusova molitva za Crkvu, kojoj nalazimo primjer kod Iv 17, ne odvija se negdje drugdje nego u Crkvi. Pavao to posebno ističe u Rim 8. Prema Rim 8, 34 Isus posreduje za nas s desne strane Božje, dočim u rr. 26—27 »sam je onaj koji posreduje za nas«. Tu nema nipošto protuslovlja: Duh je Duh Isusov. Posredovanjem Duha mi primamo Isusovu molitvu u svoja srca da njegova molitva postane našom.

Značajne su Isusove riječi: »Oče, sačuvaj ih u ime moje... da budu jedno kao mi« (Iv 17, 11). Crkva nije zavod za čuvanje starina, ona čuva nešto dragocjenije. Ona se naime mora brinuti ne samo da ne propadne nitko od onih koji su uzvjerovali, nego također da ti njezini vjernici sve više rastu u vjeri. To će se ostvariti, budu li oni gajili duh jedinstva s Ocem i Sinom. Bit, na neki način »ime« Očevo, jest jedinstvo. Učenici moraju biti jedno. To crkveno jedinstvo odraz je jedinstva Trojedinog Boga.

Kad bi samo tog jedinstva bilo u većoj mjeri! Na žalost, nedovoljno se na to svraća pažnja i možda se za to premalo moli. Na taj način, umjesto čvrsto složene zajednice, Crkva je ponegdje i ponekad nalik na disjecta membra.

DUHOVI

— Dar Duha — poziv na evangelizaciju

Isus posreduje za svoje učenike. A koji je plod tog posredovanja? Kod Iv 17, 17—19 čitamo kako Isus moli da njegovi učenici budu »posvećeni«. I u prizoru Pedesetnice prema Dj 2 i Iv 22, 22 (Ivanovska Pedesetnica) vidimo kako su učenici snabdjeveni Duhom Svetim (tj. Duhom svetosti):

dar Duha (usp. Dj 1, 8) je očev odgovor na Isusovu molitvu, učinak njegove žrtve (usp. Dj 2, 23).

Svetost ili posvećenje koje je uslijedilo darom Duha Svetoga nije samo odvajanje od svijeta, već i određenje za misiju poslanja. U svim trima čitanjima današnje mise (a mogli bismo reći i za čitavi NZ općenito) posvećenje je usko povezano s misijom. Prava kršćanska posveta je posveta za misiju.

Isus šalje svoje učenike u svijet: »Kao što je Otac poslao mene u svijet, tako sam i ja poslao vas u svijet« (Iv 17, 18). Izvorna pozadina te misije izražena je riječima: »Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas (Iv 20, 21). Poslanje učenika modelira se prema Isusovoj misiji: »Kao što je Otac poslao mene.« Prema tome, dok se rađala zajednica Novoga zavjeta i bila zadojena Isusovim Duhom, učenici u bili snabdjeveni misijom, koja se sastojala u tome da oni Isusa predstave svijetu. Prizor Pedesetnice iz Dj 2 simbolički opisuje tu misiju. Netom što su primili Duha Svetoga, čitavo tijelo učenika (apostoli i svi ostali) počinje proglašavati »divna Božja djela« (r. 11). Nije to naprosto izvještaj nekog događaja u životu prvotne Crkve. To je nagovještaj Crkve svih vremena. Pedesetnica je s pravom nazvana rođendanom Crkve; njezina se fizionomija toga dana pojavljuje vrlo jasno. Crkva je u svojoj biti proročka (u tom smislu što ima misiju da proglašava Evandjelje). To je misija u kojoj učestvuju svi članovi Crkve.

Plod Isusova svećeništva, ta proročka uloga Crkve je svećenička uloga, jer svećeništvo se sastoji u proglašavanju Evandjelja: »Vi ste rod izabrani, sveti puk, Božji vlastiti narod, da raznosite divna djela onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo« (1 Petr 2, 9). Svećeništvo Crkve je proročko kao što je i kraljevsko. Na Pedeseticu učenici posredstvom Duha postase dionici u Isusovoj kraljevskoj, svećeničkoj i proročkoj misiji.

Naše je krštenje naša »Pedesetnica«. Na krštenju (uključujući tu i potvrdu) mi počinjemo učestvovati u Isusovoj misiji. Tada smo posvećeni, postali »sveti«, ne samo za sebe već za druge, isto kao što je i sam Krist bio kršten, bio »svet« ne za sebe samoga već i za druge: Bio je Svetac Božji (usp. Iv 6, 69).

To znači da Isus svoje učenike ne izvlači od opakoga svijeta. Naprotiv, svijet je silno polje na kojem treba da učenici razviju svoju apostolsku djelatnost. Isus upravo šalje svoje učenike u ovaj svijet da ga posvećuju. Misija, poslanje, nije neko rubno područje Crkve. Misionarska je služba Crkve izražaj kršćanskog života, razumljiv po sebi, a ne dodatni zadatak, što ga trebaju podupirati samo specijalisti, grupe apostolata ili prijatelji misija.

Koliko li bi trebalo učiniti ispravaka u mentalitetu današnjih kršćana! Zadatak evangelizacije svijeta i posvećivanja svijeta je zadatak svih kršćana bez razlike. I ne smijemo taj zadatak prebaciti na druge, na specijaliste. Svaki je odgovoran za sve. Izmicanja nema!

O. F. Carev